

Община Велико Търново

Кирил Григоров, Председател на Рейтинговия комитет
grigorov@bcra-bg.com

Весела Величкова, водещ финансов анализатор
v.velichkova@bcra-bg.com

Деница Николаева, финансов анализатор
d.nikolaeva@bcra-bg.com

	Първоначален рейтинг 08.2007	Актуализация 10.2008	Актуализация 12.2009	Актуализация 24.09.2010	Актуализация 14.12.2011	Актуализация 31.10.2012	Актуализация 24.10.2013
Кредитен рейтинг на община Велико Търново							
Дългосрочен рейтинг:	BBB-	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB+	BBB+
Перспектива:	Положителна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг:	A-3	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2

“БАКР - Агенция за кредитен рейтинг” (БАКР) е третата пълноправна рейтингова агенция в ЕС, регистрирана съгласно Регламент № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета на Европа. Присъдените от БАКР кредитни рейтинги важат в целия ЕС и са изцяло равнопоставени с тези на останалите признати от Европейския орган за ценни книжа и пазари агенции, без териториални или други ограничения.

„БАКР - Агенция за кредитен рейтинг” (БАКР) запазва дългосрочния кредитен рейтинг на община Велико Търново **BBB+**, краткосрочен **A-2** и перспектива: **стабилна**. Използвана е официално приетата от БАКР методология за присъждане на кредитен рейтинг на община (http://www.bcra-bg.com/files/file_67.pdf).

За изработването на кредитния доклад и присъждането на кредитен рейтинг е използвана информация от оценяваната община, Министерство на финансите, Национален Статистически Институт, Агенция по заетостта, база данни на БАКР, консултанти и други източници на публична информация.

През периода на актуализация са настъпили промени в нормативната база, касаеща дейността на общините, като най-съществените са свързани с приемането на Закона за публичните финанси (обнародван на 15.02.2013г.). Новият закон урежда бюджетната рамка, общото устройство и структурата на публичните финанси, като дефинира обхвата, структурата и основните показатели на консолидираната фискална програма, фискалните правила и ограничения, режима на сметките за средствата от Европейския съюз, отчетността на бюджетните организации, и др. Законът влиза в сила от началото на 2014г. и отменя Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети.

През наблюдавания период са настъпили негативни изменения в икономическата и политическата обстановка в страната. Налице е незначително увеличение на БВП, устойчиво нарастване на безработицата и несигурност по отношение на бъдещите доходи на домакинствата. От началото на 2013г. в политическата среда в страната се наблюдава дестабилизиране. Под натиска на граждански протести през февруари управляващото правителство подава оставка и е назначено служебно. След проведените през май

предсрочни парламентарни избори е избрано ново Народно събрание и в края на май е съставено правителство, което работи без стабилна парламентарна подкрепа и под силен обществен натиск, осъществяван чрез ежедневни граждански протести с искане за оставка.

През 2012г. собствените приходи на **общините в страната** нарастват за втора поредна година, но с темп по-нисък от този за предходната (1.4%, при 9.5% за 2011г.). По-малък спрямо предходната година е и ръстът на данъчните приходи (4.2% спрямо 13.5% за 2011г.). За първи път от 2003г. насам се наблюдава спад при приходите от такси (4.6%) по линия на такса битови отпадъци, понижението при която е обусловено главно от нормативни изменения. След слабо повишение (2.5%) на приходите от продажба на общинско имущество през 2011г., през 2012г.те отново се понижават (15.0%) до 93.5 млн.лв. – ниво, което е по-ниско от отчетеното през 2004г.

Макар и с малко по-слаб темп продължава спадът при разходите за местни дейности и дофинансиране на държавните (2.5%, при 3.2% за 2011г.). На практика понижението се дължи на капиталовите разходи, които се свиват с 12.6% (28.8% за 2011г.), докато текущите отбелязват пренебрежимо слаб ръст (9.9% повишение за 2011г.).

През 2012г. населението на община Велико Търново продължава да намалява, но с темп, който остава значително по-нисък спрямо средния за страната. Възрастовата структура също се запазва по-благоприятна в сравнителен план. Към юли 2013г. безработицата в общината е 6.1%¹, което е под средното за страната и областта.

Произведената през годината продукция от предприятията на територията на общината нараства за втора поредна година (3.4%), като водещи се запазват преработващата промишленост (дял 41.5%), следвана от търговията (дял 13.8%). Положителна се запазва тенденцията и при инвестициите в ДМА, реализирани от предприятията, където нарастването е 44.8% на годишна база. Общият нетен финансов резултат на предприятията в общината се запазва положителен, но отчита лек спад спрямо предходната година (7.2%).

През 2012г. община Велико Търново продължава да отчита цялостен бюджетен излишък, по линия както на оперативния резултат, така и на резултата от инвестиционна дейност, като оперативният резултат е в размер на 2.5% от приходите за местни дейности.

През 2012г. възходящата тенденция на собствените приходи от предходните две години е прекъсната и те отчитат спад от 2.3% на годишна база. Понижението е изцяло по линия на неданъчните приходи (11.2%), докато при данъчните е налице нарастване от 12.0%. За първото полугодие на 2013г. собствените приходи се увеличават с 6.2% спрямо същия период на предходната година. В структурата на неданъчните основно перо са запазват таксите, въпреки че делът им се понижава с 5 п.п. (до 59%), като следствие от намалелите постъпления (15.7%). При основното перо – такса битови отпадъци – се наблюдава спад от 18.2%, главно вследствие на намалената ставка. За първото полугодие на 2013г. приходите от такси отчитат понижение от 1.7% спрямо същия период на 2012г., при постъпленията от ТБО обаче се забелязва слаб ръст на годишна база (0.9%). През 2012г. приходите от продажба на имущество нарастват с 14.5% на годишна база (11% от неданъчните приходи), докато за периода 01-06.2013г. постъпленията по това перо са с 1.5% по-ниски спрямо същия период на предходната година.

През анализирания период текущите разходи² на община Велико Търново продължават да се увеличават, като за 2012г. отчетеното повишение е 2.3%, а за първото полугодие на 2013г. – 13.1% на годишна база. Капиталовите разходи са с 8.7% по-високи през 2012г. спрямо предходната година, а през първото полугодие на 2013г. ръстът е неколкостепенен (на годишна база). Към края на август 2013г. общината не отчита просрочени задължения над 90 дни.

От гледна точка на структурата на разходите по функции нарастването им е по линия най-вече на тези, свързани с културата (32.3% годишен ръст), което води и до повишаване на дела им в общите до 12.6% (9.8% година по-рано). Ръст е налице и при разходите за образование (16.4%), които достигат 11.6% от общите. Същевременно намаление се наблюдава при

¹ По данни от Бюро по труда – Велико Търново.

² Местни дейности и дофинансиране на държавните.

разходите за общи държавни служби (14.6%). Основно перо в разходите по функции се запазват разходите за благоустрояване, чийто размер през 2012г. остава приблизително непроменен.

В общината продължава изпълнението на „водния проект“ („Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води на територията на община Велико Търново“ с одобрен бюджет 43 561 хил.лв. по ОП „Околна среда“, включващ изграждане и реконструкция на водопроводни и канализационни мрежи на територията на гр. Велико Търново. Към момента 93% от строително-ремонтните работи в централната част са приключени, проектът следва да бъде изпълнен до края на октомври 2013г. На сравнително ранен етап е и т.нар. „втори воден проект“ („Воден цикъл 2“) – „Интегриран проект за водния цикъл на Велико Търново – реконструкция на канализационната и водопроводна мрежа“ по ОП „Околна среда“, чиито заложи цели са модернизирани на пречиствателната станция за отпадни води, обхват и отвеждане в колектори на всички повърхностни отпадни води от южната и западната индустриална част на града.

Продължава изпълнението и на проекта за изграждане на регионална система за управление на битовите отпадъци при с. Шереметя. Проектът е на стойност 62.3 млн.лв. и освен Велико Търново ще обслужва общините Горна Оряховица, Елена, Златарица, Стражица и Лясковец. Реализацията на дейностите следва да започне през 2014г.

През 2012г. община Велико Търново инвестира значителни по размер извънбюджетни средства (по оперативни програми) за дейности по културата – близо 5 млн.лв., които представляват над 90% от общите извънбюджетни средства. Средствата са разходвани за няколко обекта, повечето от които част от проект „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура в община Велико Търново“ по ОП „Регионално развитие“, чието изпълнение е приключило през март 2013г.

Съгласно капиталовия отчет на общината през 2012г. реализираните инвестиции общо с бюджетни и извънбюджетни средства са с 26.1% по-малко спрямо предходната година. Общината продължава да финансира немалка част от капиталовата си програма със средства по европейски програми, въпреки понижението

на дела им (от 73.5% за 2011г. до 66.2% за 2012г.).

Сравнителният анализ съпоставя основни финансови показатели на община Велико Търново (изчислени на глава от населението) с тези на останалите общини в страната, както и общините областни центрове. През 2012г. Велико Търново запазва благоприятната си позиция в сравнителен план.

През периода на актуализация кмет на община Велико Търново е Даниел Панов, заел кметския пост при местните избори през октомври 2011г. През анализирания период общината отчита сравнително висока събираемост по основните приходни пера, което отчасти е обусловено от откритите нови центрове за предоставяне на общински услуги (в кв. „Чолаковци“ и МОЛ Велико Търново). Град Велико Търново е кандидат за Европейска столица на културата 2019.

БАКР изготвя финансова прогноза на общината за периода 2013-2017г. Получените резултати показват, че при развитие, сходно с прогнозираното, Велико Търново ще реализира положителен оперативен резултат през целия прогнозен период. Този излишък е достатъчен да покрие плащанията по дълга, като свободният паричен поток е положителен през целия период с изключение на 2014 и 2017г. Отрицателният свободен паричен поток през 2014г. се дължи на заложените разходи по проекта за изграждане на регионално депо, които обаче е предвидено да се покриват с натрупани вече средства по сметки.

Основни финансови показатели в лева

(лева)	2012	2011	2010
Приходи за местни дейности, в т.ч.	26 936 871	25 998 918	26 442 566
Собствени приходи:	22 511 127	23 039 697	19 240 668
- данъчни приходи	9 917 568	8 856 181	7 196 590
- неданъчни приходи	12 593 559	14 183 516	12 044 078
Субсидии и трансфери за местни дейности	4 425 744	2 959 221	7 201 898
Капиталови разходи	2 299 261	2 114 835	7 723 298
Оперативен резултат	667 765	2 526 027	2 456 153
Оперативен резултат преди лихви	762 704	2 623 654	2 577 774
Резултат от инвестиционна дейност	2 009 563	-105 136	-760 875
Дефицит/излишък за местни дейности	2 677 328	2 420 891	1 695 278